

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

26. ledna 2017**

„Kasační opravný prostředek — Kartelové dohody — Belgický, německý, francouzský, italský, nizozemský a rakouský trh zařízení a pevných součástí koupelen — Koordinace cen a výměna citlivých obchodních informací — Nařízení (ES) č. 1/2003 — Článek 23 odst. 2 — Horní hranice 10 % z obrátu — Pokyny pro výpočet pokut z roku 2006 — Povinnost uvést odůvodnění — Zásada rovného zacházení — Výkon pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci“

Ve věci C-637/13 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 27. listopadu 2013,

Laufen Austria AG, se sídlem v Wilhelmsburgu (Rakousko), zastoupená E. Navarro Varona, abogada,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená F. Castilla Contreras jakož i F. Castillo de la Torrem a F. Jimeno Fernándezem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, místopředseda Soudního dvora vykonávající funkci předsedy prvního senátu, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (zpravodaj) a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. září 2015,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: španělština.

Rozsudek

- 1 Kasačním opravným prostředkem se společnost Laufen Austria AG domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 16. září 2013, Laufen Austria v. Komise (T-411/10, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2013:443), kterým Tribunál zamítl její žalobu znějící na zrušení rozhodnutí Komise C(2010) 4185 final ze dne 23. června 2010 v řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/39092 – zařízení a pevné součásti koupelen) (dále jen „sporné rozhodnutí“) v rozsahu, v němž se jí týká, a na snížení pokuty, která jí byla tímto rozhodnutím uložena.

Právní rámec

Nařízení (ES) č. 1/2003

- 2 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) v čl. 23 odst. 2 stanoví:

„Komise může rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

- a) se dopouštějí jednání v rozporu s články [101] nebo [102 SFEU] [...]

[...]

Pokuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obrátu za předchozí hospodářský rok.

[...]“

Pokyny z roku 2006

- 3 Pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny z roku 2006“) v bodě 2 k určování výše pokut uvádí, že „[Komise] musí vzít v úvahu dobu trvání a závažnost protiprávního jednání“ a „nesmí uložit pokutu, která by překročila úroveň stanovenou v čl. 23 odst. 2 druhém a třetím pododstavci [nařízení č. 1/2003].“

- 4 Bod 13 těchto pokynů stanoví:

„Při určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby v příslušné zeměpisné oblasti uvnitř [Evropského hospodářského prostoru (EHP)], které přímo nebo nepřímo [...] souvisejí s protiprávním jednáním. Komise pro výpočet obvykle použije tržby podniku během posledního celého hospodářského roku jeho účasti na protiprávním jednání [...]“

- 5 Bod 20 uvedených pokynů stanoví:

„Vyhodnocení závažnosti se provede individuálně pro každý typ protiprávního jednání a přihlédne se přitom ke všem důležitým okolnostem případu.“

- 6 Bod 21 týchž pokynů uvádí:

„Podíl tržeb, k němuž se bude přihlížet, se obvykle bude nacházet na stupnici do 30 %.“

7 Podle bodu 22 pokynů z roku 2006:

„Při rozhodování o tom, zda by se podíl tržeb, k němuž se bude v daném případě přihlížet, měl nacházet ve spodní nebo horní části této stupnice, vezme Komise v úvahu určitý počet ukazatelů, například povahu protiprávního jednání, kumulovaný podíl všech stran na trhu, zeměpisný rozsah protiprávního jednání, implementování či neimplementování protiprávního jednání.“

8 Bod 23 těchto pokynů stanoví:

„Mezi nejzávažnější omezení hospodářské soutěže patří horizontální dohody [...] o stanovení cen, rozdělení trhů a omezení produkce, které jsou obvykle tajné. Politika hospodářské soutěže je musí přísně trestat. Podíl hodnoty tržeb z prodejů, k němuž se u takového protiprávního jednání přihlíží, se proto bude většinou nacházet v horní části stupnice.“

9 Bod 25 uvedených pokynů stanoví:

„Kromě toho, bez ohledu na dobu účasti podniku na protiprávním jednání, Komise zahrne do základní výše pokuty částku v hodnotě 15 až 25 % hodnoty tržeb podle definice ve výše uvedeném oddíle A, aby podniky odradil i od pouhé účasti na horizontálních dohodách o stanovení cen, rozdělení trhů a omezení produkce. Komise může tuto dodatečnou částku použít i v případě jiného protiprávního jednání. Při rozhodování o podílu tržeb, z kterého bude v konkrétním případě vycházet, přihlédne Komise k určitému počtu faktorů, zejména k těm, které jsou uvedeny v bodě 22.“

10 Bod 29 týchž pokynů uvádí:

„Komise může snížit základní částku pokuty, jestliže zjistí existenci polehčujících okolností, například:

- jestliže dotyčný podnik poskytne důkaz o tom, že ukončil protiprávní jednání okamžitě po prvním zásahu Komise. Tato okolnost se nepoužije v případě tajných dohod nebo jednání (zejména kartelů);
- jestliže dotyčný podnik poskytne důkaz o tom, že protiprávní jednání bylo spácháno z nedbalosti;
- jestliže dotyčný podnik poskytne důkaz o tom, že jeho účast na protiprávním jednání je podstatně omezená a v důsledku toho prokáže, že v době, kdy byl stranou protiprávních dohod, se ve skutečnosti vyhýbal jejich provádění a choval se na trhu konkurenčním způsobem; pouhá skutečnost, že se určitý podnik účastnil protiprávního jednání kratší dobu než ostatní podniky, se nebude považovat za polehčující okolnost, neboť je již zohledněna při výpočtu základní výše pokuty;
- jestliže dotyčný podnik účinně spolupracuje s Komisí nad rámec oznámení o shovívavosti a zákonem stanovené povinnosti spolupráce;
- jestliže protikonkurenční jednání bylo povoleno nebo doporučováno veřejnými orgány nebo právními předpisy.“

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

11 Skutečnosti předcházející sporu byly uvedeny v bodech 1 až 27 napadeného rozsudku a lze je shrnout následovně.

- 12 Společnost Laufen Austria v době vzniku skutečností zakládajících konstatované protiprávní jednání vyráběla pod vlastními ochrannými známkami sanitární keramiku a uváděla ji na trh, stejně jako výrobky vyrobené soutěžiteli. Tyto prodeje se soustřeďovaly v Rakousku a v menší míře v Německu. Dne 29. října 1999, společnost Roca Sanitario SA, mateřská společnost skupiny společností působících v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen (dále jen „skupina Roca“), získala skupinu, v jejímž čele stála švýcarská společnost Keramik Holding AG, která byla vlastníkem celého kapitálu společnosti Laufen Austria.
- 13 Dne 15. července 2004 společnost Masco Corp. a její dceřiné společnosti, včetně společnosti Hansgrohe AG, která vyrábí kohouty a ostatní armatury, a společnosti Hüppe GmbH, která vyrábí sprchové kouty, informovaly Komisi o existenci kartelu v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen a požádaly o osvobození od pokut na základě oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3; Zvl. vyd. 08/02, s. 155, dále jen „oznámení o spolupráci z roku 2002“), nebo v případě zamítnutí, o snížení pokut, které jim mohou být uloženy.
- 14 Komise ve dnech 9. a 10. listopadu 2004 uskutečnila neohlášené kontroly v prostorách několika společností a vnitrostátních profesních sdružení vykonávajících činnost v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen. Komise poté, co v období od 15. listopadu 2005 do 16. května 2006 zaslala žádosti o informace uvedeným společnostem a sdružením, včetně společností Roca SARL (dále jen „Roca“) a Laufen Austria, přijala dne 26. března 2007 oznámení námitek. Toto oznámení bylo mimo jiné doručeno navrhovatelce.
- 15 Společnost Roca dne 17. ledna 2006 požádala svým jménem a jménem skupiny, do které patří společnost Laufen Austria v rozsahu, v němž uvedená společnost převzala činnosti této skupiny ve Francii, o osvobození od pokut na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, nebo, podpůrně, o snížení pokuty, která jí může být uložena.
- 16 V návaznosti na slyšení, které se konalo ve dnech od 12. do 14. listopadu 2007, na zaslání dne 9. července 2009 Komisi dopisu popisujícího skutkové okolnosti jednotlivým společností, mezi nimi navrhovatelce, na žádosti o dodatečné informace, jejichž příjemcem byla navrhovatelka, přijala Komise dne 23. června 2010 sporné rozhodnutí, kterým konstatovala porušení čl. 101 odst. 1 SFEU a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3, dále jen „Dohoda o EHP“) v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen. Toto protiprávní jednání, na němž se podílelo 17 podniků, probíhalo během různých období mezi 16. říjnem 1992 a 9. listopadem 2004 v podobě souboru protisoutěžních dohod a jednání ve vzájemné shodě na územích Belgie, Německa, Francie, Itálie, Nizozemska a Rakouska. Výrobky dotčenými kartelem jsou zařízení a pevné součásti koupelen patřící do jedné z těchto tří podskupin výrobků, a sice kohouty a ostatní armatury, sprchové kouty a doplňky, jakož i sanitární keramika (dále jen „tři podskupiny výrobků“).
- 17 Komise především poukázala na existenci vnitrostátních profesních sdružení sestávajících z členů, jejichž činnost se týkala všech tří podskupin výrobků, které označila jako „koordinační subjekty“, na existenci vnitrostátních profesních sdružení sestávajících z členů, jejichž činnost se týkala minimálně dvou z těchto tří podskupin výrobků, jež označila jako „vícevýrobové sdružení“, jakož i na existenci specializovaných sdružení sestávajících z členů, jejichž činnost se týkala jedné z těchto tří podskupin výrobků. Nakonec konstatovala přítomnost centrální skupiny podniků, které působily v rámci kartelové dohody v různých členských státech a v rámci koordinačních subjektů a vícevýrobových sdružení.
- 18 Pokud jde o účast skupiny Roca na konstatovaném protiprávním jednání, Komise měla za to, že tato skupina byla obeznámena s protiprávním jednáním týkajícím se tří podskupin výrobků. Pokud však jde o zeměpisný rozsah kartelové dohody, Komise měla za to, že skupinu Roca nelze považovat za obeznámenou s celou jeho šíří, ale musí být považována za obeznámenou pouze s koluzivním jednáním, ke kterému došlo ve Francii a Rakousku.

- 19 Komise v této souvislosti v čl. 1 odst. 3 sporného rozhodnutí konstatovala, že společnosti Laufen Austria, Roca Sanitario a Roca porušily čl. 101 odst. 1 SFEU a článek 53 Dohody o EHP tím, že se účastnily trvajících dohod nebo jednání ve vzájemné shodě v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen ve Francii a v Rakousku.
- 20 Pro účely stanovení výše pokuty uložené každému podniku vycházela Komise z pokynů z roku 2006.
- 21 Komise na prvním místě určila základní výši pokuty. Za tímto účelem upřesnila, že tato výše vycházela v případě každého podniku z jeho tržeb v členském státě, které byly vynásobeny počtem let jeho účasti na konstatovaném protiprávním jednání v každém členském státě, a v případě dotyčné podskupiny výrobců takovým způsobem, že byla zohledněna skutečnost, že některé podniky vykonávají činnost pouze v některých členských státech nebo se jejich činnost týká pouze jedné ze tří podskupiny výrobců.
- 22 Po tomto upřesnění stanovila Komise výši koeficientu spojeného se závažností konstatovaného protiprávního jednání ve smyslu bodů 20 až 23 pokynů z roku 2006 na 15 % hodnoty tržeb (dále jen „koeficient ‚závažnosti protiprávního jednání‘“). V této souvislosti zohlednila čtyři kritéria pro posouzení tohoto protiprávního jednání, a sice společné podíly na trhu, povahu, zeměpisný rozsah a provádění uvedeného jednání.
- 23 Komise kromě toho stanovila koeficient, který se má z důvodu doby trvání konstatovaného protiprávního jednání uplatnit na základní částku pokuty stanovenou pro navrhovatelku na základě ustanovení bodu 24 pokynů z roku 2006, v případě navrhovatelky na 10, což odpovídá desetileté účasti na protiprávním jednání na území Rakouska v oblasti sanitární keramiky.
- 24 S cílem zajistit odrazující účinek sporného rozhodnutí Komise konečně zvýšila na základě ustanovení bodu 25 pokynů z roku 2006 a s ohledem na čtyři kritéria pro posouzení uvedená v bodě 22 tohoto rozsudku základní částku pokuty použitím dodatečného koeficientu (dále jen „koeficient ‚dodatečné částky‘“) ve výši 15 % na hodnotu tržeb.
- 25 To vedlo u skupiny Roca, k základní částce pokuty ve výši 3 000 000 eur za koluzivní jednání týkající se kohoutů a ostatní armatury na francouzském trhu a k základní částce pokuty ve výši 35 700 000 eur za koluzivní jednání týkající se sanitární keramiky, z nichž 3 700 000 eur na základě jednání na francouzském trhu a 32 000 000 eur na základě jednání na rakouském trhu.
- 26 Komise na druhém místě zkoumala existenci přitěžujících nebo polehčujících okolností, které by mohly odůvodnit úpravu základní výše pokuty. V případě žalobkyně Komise nezjistila žádnou přitěžující ani polehčující okolnost.
- 27 Komise na třetím místě uplatnila horní hranici 10 % celkového obrátu (dále jen „horní hranice 10 %“) podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003. Výše pokuty stanovená pro skupinu Roca po uplatnění této horní hranice činila 38 700 000 eur.
- 28 Komise měla na čtvrtém místě za to, že skupina Roca, do které patří navrhovatelka, nemá nárok na snížení pokut na základě oznámení o spolupráci z roku 2002. Podle názoru Komise nebylo možné mít za to, že důkazy, které předložila tato skupina, mají významnou přidanou hodnotu ve smyslu odstavce 21 tohoto oznámení. A také uvedená skupina nepostupovala během správního řízení v duchu skutečné spolupráce.
- 29 S ohledem na výše uvedené Komise v čl. 1 odst. 3 sporného rozhodnutí konstatovala, že navrhovatelka porušila článek 101 SFEU a článek 53 Dohody o EHP, neboť se v období od 12. října 1994 do 9. listopadu 2004 účastnila trvajících dohod nebo jednání ve vzájemné shodě v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen na území Francie a Rakouska.

- 30 Podle čl. 2 odst. 4 napadeného rozhodnutí uložila Komise navrhovatelce pokutu ve výši 32 000 000 eur, z čehož 17 700 000 eur bylo uloženo společně a nerozdílně se společností Roca Sanitario.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 31 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 8. září 2010 podala společnost Laufen Austria žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týkalo, a podpůrně na snížení pokuty, která jí byla uložena.
- 32 Na podporu svých návrhových žádání znějících na částečné zrušení sporného rozhodnutí se společnost Laufen Austria dovolávala šesti žalobních důvodů. První důvod se týkal přičtení odpovědnosti za protisoutěžní jednání, které je vytýkáno společnosti Roca Sanitario. Druhý důvod se týkal uplatnění horní hranice 10 %. Třetí důvod souvisel s posouzením závažnosti protiprávního jednání spáchaného společností Laufen Austria, které provedla Komise. Čtvrtý důvod vycházel z porušení zásad proporcionality a rovného zacházení, jelikož hospodářská krize nebyla vzata do úvahy jakožto polehčující okolnost. Pátý důvod se týkal nezohlednění nátlaku ze strany velkoobchodníků jakožto polehčující okolnosti. Šestý důvod vycházel z nesprávného použití oznámení o spolupráci z roku 2002 a pokynů z roku 2006.
- 33 V rámci podpůrného návrhu na snížení pokuty se společnost Laufen Austria dovolávala toho, že do konstatovaného protiprávního jednání byla zapojena méně než ostatní účastníci a její účast na spáchaném protiprávním jednání byla méně závažná, jakož i úrovně své spolupráce s Komisí.
- 34 Napadeným rozsudkem Tribunál šest žalobních důvodů uplatněných navrhovatelkou odmítl jako zčásti nepřípustné a zamítl jako zčásti irelevantní a zčásti neopodstatněné. Na základě pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci měl Tribunál za to, že žádný z důkazů, kterých se navrhovatelka dovolávala, ani žádný z důvodů veřejného pořádku neodůvodňují výkon jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci za účelem snížení pokuty, která má být navrhovatelce uložena.
- 35 Z toho důvodu Tribunál žalobu společnosti Laufen Austria zamítl v plném rozsahu.

Návrhová žádání účastnic řízení

- 36 Společnost Laufen Austria navrhuje, aby Soudní dvůr:
- částečně zrušil napadený rozsudek,
 - snížil částku pokuty, která jí byla uložena,
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení.
- 37 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek a
 - uložil společnosti Laufen Austria náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 38 Na podporu kasačního opravného prostředku uplatňuje navrhovatelka dva důvody. První důvod kasačního opravného prostředku vychází z toho, že Tribunál nesplnil povinnost uvést odůvodnění a porušil zásady personalit trestu, osobní odpovědnosti, proporcionality a rovného zacházení při

použití horní hranice stanovené v nařízení č. 1/2003. Druhý důvod kasačního opravného prostředku vychází z toho, že Tribunál porušil zásady individualizace sankce, osobní odpovědnosti, proporcionality, rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání, jakož i povinnost uvést odůvodnění tím, že odmítl návrh na snížení základní částky pokuty uložené navrhovatele.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 39 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku společnost Laufen Austria v podstatě uvádí, že Tribunál nesplnil povinnost uvést odůvodnění a porušil zásady personalitativnosti trestu, osobní odpovědnosti, proporcionality a rovného zacházení tím, že pro účely výpočtu horní hranice 10 % stanovené v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 zohlednil v bodech 148 až 154 napadeného rozsudku celkový obrat společnosti Roca Sanitario včetně období, za které nese výlučnou odpovědnost za dotčené protiprávní jednání.
- 40 Společnost Laufen Austria v tomto ohledu uvádí, že během období protiprávního jednání, které předcházelo získání společnosti Keramik Holding společností Roca Sanitario, netvořila se společností Roca Sanitario hospodářskou jednotku. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že uvedená horní hranice musí být vypočítána v závislosti pouze na obratu podniku odpovědného za protiprávní jednání.
- 41 Z těchto důvodů měl Tribunál za účelem výpočtu pokuty příslušné za toto období uplatnit horní hranici 10 % pouze ve vztahu k individuálnímu obratu společnosti Laufen Austria.
- 42 Kromě toho Tribunál nesplnil povinnost uvést odůvodnění a porušil zásadu rovného zacházení tím, že nezohlednil ani předchozí rozhodnutí Komise ani rozsudky Tribunálu, ve kterých byla výše pokuty uložené dceřině společnosti za okolností srovnatelných s okolnostmi v projednávané věci vypočítána s ohledem na vlastní zdroje této dceřině společnosti.
- 43 Komise argumenty navrhovatelky zpochybňuje.

Závěry Soudního dvora

- 44 Jak již Soudní dvůr konstatoval, znění čl. 23 odst. 2 druhý pododstavec nařízení č. 1/2003 je jasné v rozsahu, v němž požaduje, že „[p]okuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok“ (rozsudek ze dne 4. září 2014, YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 58).
- 45 Pojem „podnik podílející se na protiprávním jednání“ ve smyslu uvedeného ustanovení tak musí být nutně stejný pro účely uplatnění článku 101 SFEU, jelikož tento pojem nemůže být vykládán rozdílně pro účely přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání a pro účely uplatnění horní hranice 10 % (rozsudek ze dne 4. září 2014, YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 59).
- 46 Pokud je tedy podnik, který je Komisí považován za odpovědný za porušení článku 101 SFEU, získán jiným podnikem, v jehož rámci si jakožto dceřiná společnost zachová postavení odlišné hospodářské entity, musí Komise zohlednit obrat každé z těchto hospodářských entit za období předcházející získání, aby na ně případně uplatnila horní hranici 10 % (rozsudek ze dne 4. září 2014, YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 60).

- 47 V tomto ohledu je cílem sledovaným zavedením, v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, horní hranice 10 % obratu každého podniku, který se podílel na protiprávním jednání, zejména vyhnout se tomu, aby uložení pokuty v částce vyšší, než je tato maximální výše, překračovalo schopnost podniku zaplatit pokutu v den, kdy je uznán odpovědným za protiprávní jednání a je mu Komisí uložena peněžitá sankce (rozsudek ze dne 4. září 2014, YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 63).
- 48 Toto konstatování je podpořeno ustanovením čl. 23 odst. 2 druhý pododstavec uvedeného nařízení, které požaduje, pokud jde o horní hranici 10 %, aby byla vypočtena na základě hospodářského roku předcházejícího přijetí rozhodnutí Komise sankcionujícího protiprávní jednání. Takový požadavek je zcela dodržen, pokud je tato maximální hranice určena na základě pouhého obratu dceřiné společnosti, pokud jde o pokutu, která je jí uložena výlučně, ve vztahu k období před jejím získáním mateřskou společností. Z toho vyplývá, že za takových okolností je při výpočtu pokuty skutečně zohledněn strukturální vývoj odpovědného podniku, jakožto hospodářská entita (rozsudek ze dne 4. září 2014, YKK a další v. Komise, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, bod 64).
- 49 Z toho vyplývá, že v rozsahu, v němž nemůže mateřská společnost nést odpovědnost za protiprávní jednání spáchané svojí dceřinou společností před okamžikem, kdy ji získala, musí Komise pro výpočet horní hranice 10 % zohlednit obrat této dceřiné společnosti za hospodářský rok přecházející roku, v němž bylo přijato rozhodnutí sankcionující protiprávní jednání.
- 50 Z toho důvodu se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že měl v bodě 150 napadeného rozsudku za to, že pokud se rozlišuje mezi prvním obdobím, pro které je dceřiná společnost shledána samostatně odpovědnou za protiprávní jednání, a druhým obdobím, pro které je mateřská společnost shledána společně a nerozdílně odpovědnou za protiprávní jednání spolu s dceřinou společností, čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 neukládá Komisi, aby ověřila, zda část pokuty, za jejíž zaplacení mateřská společnost společně a nerozdílně neodpovídá, přesahuje maximální hranici 10 % obratu samotné dceřiné společnosti.
- 51 Z výše uvedeného vyplývá, aniž by bylo třeba rozhodovat o ostatních argumentech uplatněných navrhovatelkou na podporu prvního důvodu kasačního opravného prostředku, zejména argumentech vycházejících z porušení povinnosti uvést odůvodnění, že tento důvod kasačního opravného prostředku musí být prohlášen za opodstatněný. Z toho důvodu je třeba zrušit napadený rozsudek v rozsahu, v němž rozhodl, že se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení, když zohlednila obrat skupiny Roca za účelem uplatnění horní hranice 10 %, pokud jde o období, ve vztahu k němuž je za protiprávní jednání samostatně odpovědná společnost Laufen Austria.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 52 V druhém důvodu kasačního opravného prostředku společnost Laufen Austria vytýká Tribunálu, že zejména v bodech 164 až 193 a v bodech 259 až 261 napadeného rozsudku porušil zásady individualizace sankce a osobní odpovědnosti, proporcionality, rovného zacházení a ochrany legitimního očekávání, jakož i povinnost uvést odůvodnění v rozsahu, v němž nevyvodil náležité důsledky ze zjištění Tribunálu, podle kterého byla účast na protiprávním jednání přičítaném společnosti Laufen Austria méně závažná než účast ostatních účastníků kartelové dohody, zejména tak, že by upravil koeficienty „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ a snížil základní částku pokuty.
- 53 Společnost Laufen Austria na prvním místě uvádí, že body 164 až 193 napadeného rozsudku jsou stíženy vadou spočívající v nesprávném právním posouzení, jelikož vůbec nezohledňují za účelem určení výše pokuty to, že její účast na protiprávním jednání byla méně závažná než účast ostatních sankcionovaných podniků. V této souvislosti napadený rozsudek nerozlišuje podle povahy jejich

chování, s výjimkou otázky zeměpisného rozsahu účasti na protiprávním jednání, mezi závažností jednání společnosti Laufen Austria a závažností jednání podniků patřících do „tvrdého jádra“ účastníků se podniků. V souladu se zásadou zákazu diskriminace měl Tribunál snížit základní částku pokuty uložené společnosti Laufen Austria uplatněním nižších koeficientů „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“, než uplatnil na uvedené podniky, a měl vyvodit důsledky z toho, co konstatoval v bodech 187, 259 a 260 napadeného rozsudku.

- 54 Na druhém místě je odůvodnění uvedené v bodech 186 a 260 napadeného rozsudku podle společnosti Laufen Austria v rozporu s judikaturou použitelnou v oblasti odstupňování pokut a neprávem upřednostňuje zásadu proporcionality pokuty na úkor zásady rovného zacházení.
- 55 Na třetím místě měla být malá závažnost účasti společnosti Laufen Austria na protiprávním jednání vzata v úvahu jako polehčující okolnost ve smyslu bodu 29 třetí odrážky pokynů z roku 2006. V bodech 189 až 191 napadeného rozsudku Tribunál na základě příliš restriktivního a nesprávného výkladu tohoto ustanovení vyloučil jakékoliv snížení pokuty.
- 56 Na čtvrtém místě Tribunál podle společnosti Laufen Austria porušil zásadu ochrany legitimního očekávání a povinnost uvést odůvodnění tím, že měl v bodě 183 napadeného rozsudku za to, že se Komise neodchýlila od metody výpočtu výše pokuty stanovené v pokynech z roku 2006.
- 57 Komise argumenty navrhovatelky zpochybňuje. Ačkoliv má za to, že Tribunál správně odmítl argumenty navrhovatelky vycházející z porušení zásad rovného zacházení a proporcionality, Komise v podstatě kromě toho tvrdí, že je nesprávný předpoklad přijatý Tribunálem, podle kterého měly být koeficienty „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ uplatněné vůči navrhovatelce, která se podílela na protiprávním jednání pouze v rámci jeho rakouské složky, odlišné od koeficientů přijatých pro jiné členy kartelové dohody, kteří se podíleli na protiprávním jednání na území šesti členských států a v rámci tří podskupin výrobků. Komise tudíž vyzývá Soudní dvůr, aby nahradil odůvodnění.

Závěry Soudního dvora

- 58 Úvodem je třeba připomenout, že pouze Tribunál je příslušný k tomu, aby přezkoumal způsob, jímž Komise posoudila v každém jednotlivém případě závažnost protiprávních jednání. V rámci kasačního opravného prostředku je účelem přezkumu Soudního dvora jednak zkoumat, v jakém rozsahu Tribunál z právního hlediska správně zohlednil všechny podstatné faktory pro posouzení závažnosti daného jednání ve světle článku 101 SFEU a článku 23 nařízení č. 1/2003, a jednak ověřit, zda Tribunál z právního hlediska dostatečně odpověděl na všechny argumenty uvedené na podporu návrhu na zrušení pokuty nebo snížení její částky (viz zejména rozsudky ze dne 17. prosince 1998, *Baustahlgewebe v. Komise*, C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 128; ze dne 28. června 2005, *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 244, a ze dne 5. prosince 2013, *Solvay Solexis v. Komise*, C-449/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:802, bod 74).
- 59 V rozsahu, v němž v druhém důvodu kasačního opravného prostředku společnost Laufen Austria vytýká Tribunálu, že při výkonu přezkumu legality sporného rozhodnutí v bodech 164 až 193 napadeného rozsudku, jakož i při výkonu soudního přezkumu v plné jurisdikci za účelem určení pokuty v bodech 258 až 261 tohoto rozsudku nevzal v úvahu skutečnost, že účast navrhovatelky na konstatovaném protiprávním jednání byla méně závažná než účast podniků, které tvořily „tvrdé jádro“ kartelové dohody, je třeba připomenout, že Soudnímu dvoru nepřislouší, pokud se vyslovuje k právním otázkám v rámci kasačního opravného prostředku, aby z důvodů spravedlnosti svými závěry nahrazoval závěry Tribunálu, který při výkonu soudního přezkumu v plné jurisdikci rozhodl o výši pokut uložených podnikům z důvodu porušení unijního práva těmito podniky (rozsudky ze dne

28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 245, a ze dne 11. července 2013, Gosselin Group v. Komise, C-429/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:463, bod 87).

- 60 Je třeba rovněž připomenout, že při stanovení výše pokut je kromě toho namístě přihlédnout k době trvání protiprávního jednání a všem faktorům, které mohou být zohledněny při posouzení závažnosti tohoto jednání (rozsudky ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 240, a ze dne 11. července 2013, Team Relocations v. Komise, C-444/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:464, bod 98).
- 61 K faktorům, které mohou být zohledněny při posuzování závažnosti protiprávního jednání, patří jednání každého podniku, jeho role při zavádění kartelové dohody, zisk, který může z tohoto jednání vytěžit, jeho velikost a hodnota dotyčného zboží, jakož i riziko, které představují protiprávní jednání tohoto druhu pro cíle Evropské unie (rozsudky ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 242, a ze dne 11. července 2013, Team Relocations v. Komise, C-444/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:464, bod 100).
- 62 V projednávaném případě, jak vyplývá z bodu 179 napadeného rozsudku, je nesporné, že se společnost Laufen Austria podílela na protiprávním jednání spočívajícím v provádění koordinace budoucího cenového navyšování, že z důvodu její účasti na zasedáních koordináčního subjektu Arbeitskreis Sanitärindustrie věděla o věcném rozsahu tohoto protiprávního jednání týkajícího se tří podskupin výrobků a že se toto jednání týkalo celého území Rakouska.
- 63 Tribunál dospěl k závěru, že se Komise mohla podle bodů 21 až 23 a 25 pokynů z roku 2006 právem domnívat, že koeficienty „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ ve výši 15 % jsou přiměřené.
- 64 Společnost Laufen Austria v této souvislosti vytýká Tribunálu, ač nezpochybňuje naplnění skutkové podstaty protiprávního jednání popsaného v napadeném rozsudku, že nezohlednil skutečnost, že nepatřila k „tvrdému jádru“ kartelové dohody zejména z důvodu, že nepřispěla k jejímu vzniku a zachování.
- 65 I za předpokladu, že by tato okolnost byla prokázána, v žádném případě není s to prokázat, že Tribunál měl mít za to, že koeficienty „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ ve výši 15 % nejsou přiměřené nebo jsou příliš vysoké, jelikož takový procentní podíl lze odůvodnit samotnou povahou dotčeného protiprávního jednání, a sice koordinací cenového navyšování. Takové protiprávní jednání totiž patří mezi nejzávažnější omezení hospodářské soutěže ve smyslu bodů 23 a 25 pokynů z roku 2006 a výše 15 % odpovídá nejnižšímu stupni sankcí v rámci stupnice stanovené pro taková protiprávní jednání v těchto pokynech (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. července 2013, Ziegler v. Komise, C-439/11 P, EU:C:2013:513, body 124 a 125, a ze dne 11. července 2013, Team Relocations a další v. Komise, C-444/11 P, nezveřejněný EU:C:2013:464, bod 125).
- 66 Tribunál tudíž mohl mít v bodech 179 a 258 napadeného rozsudku právem za to, že Komise neporušila zásadu proporcionality tím, že určila koeficienty „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ ve výši 15 % bez ohledu na to, že zeměpisný rozsah účasti navrhovatelky na dotčeném protiprávním jednání byl omezen pouze na území Rakouska.
- 67 V rozsahu, v němž společnost Laufen Austria vytýká Tribunálu, že i když rozhodl, že její účast na protiprávním jednání byla méně závažná než účast ostatních účastníků této kartelové dohody, uplatnil vůči ní uvedené koeficienty a tím porušil zásadu rovného zacházení, je třeba konstatovat, jak v podstatě uvádí Komise, že odůvodnění uvedené v bodech 186 a 187 a bodech 259 a 260 napadeného rozsudku, podle kterého jednak musí být protiprávní jednání vztahující se na šest území členských států a tři podskupiny výrobků považováno za závažnější než takové protiprávní jednání, jako je předmětné

jednání, ke kterému došlo pouze na území jediného členského státu, a jednak podnikům, které se podílely na tomto prvním protiprávním jednání, by měla být již jen z tohoto důvodu uložena pokuta vypočtená na základě vyšších koeficientů „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“, než jsou koeficienty uplatněné v případě navrhovatelky, je stíženo nesprávným právním posouzením.

- 68 Pokud jde o určení koeficientů „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“, z bodů 22 a 25 pokynů z roku 2006 vyplývá, že je třeba přihlédnout k určitému počtu faktorů, zejména k těm, které jsou uvedeny v bodě 22 těchto pokynů. Třebaže za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání a následně určení výše pokuty, která má být uložena, lze zohlednit také zeměpisný rozsah protiprávního jednání, nemusí skutečnost, že je zeměpisný rozsah jednoho protiprávního jednání širší než jiného protiprávního jednání, sama o sobě znamenat, že toto první protiprávní jednání posuzované jako celek a zejména s ohledem na svoji povahu musí být kvalifikováno jako závažnější než druhé protiprávní jednání a jako odůvodňující určení vyšších koeficientů „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ než koeficientů uplatněných pro výpočet pokuty sankcionující toto druhé protiprávní jednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. července 2014, Telefónica a Telefónica de España v. Komise, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 178).
- 69 Je třeba připomenout, že zásada rovného zacházení představuje obecnou zásadu unijního práva, která je zakotvena články 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie. Podle ustálené judikatury uvedená zásada vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (viz zejména rozsudek ze dne 12. listopadu 2014, Guardian Industries a Guardian Europe v. Komise, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, bod 51).
- 70 Dodržování uvedené zásady je pro Tribunál závazné nikoliv pouze v rámci jeho výkonu kontroly legality rozhodnutí Komise ukládajícího pokuty, ale rovněž při výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci. Výkon takové pravomoci totiž nemůže při stanovení výše ukládaných pokut vést k diskriminaci mezi podniky, které se účastnily dohody nebo jednání ve vzájemné shodě v rozporu s čl. 101 odst. 1 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a ParkerHannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 77).
- 71 Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, zohlednění podle téže zásady, za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání, rozdílů mezi podniky, které se podílely na téže kartelové dohodě, zejména s ohledem na zeměpisný rozsah jejich účastí, nemusí být nevyhnutelně uskutečněno v průběhu určení koeficientů „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“, ale lze jej provést až v dalším stadiu výpočtu pokuty, jako je úprava základní částky pokuty v závislosti na přitěžujících a polehčujících okolnostech podle bodů 28 a 29 pokynů z roku 2006 (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. července 2013, Gosselin Group v. Komise, C-429/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:463, body 96 až 100, a ze dne 11. července 2013, Team Relocations a další v. Komise, C-444/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:464, body 104 a 105).
- 72 Jak podotkla Komise, tyto rozdíly se mohou rovněž projevit v hodnotě tržeb použité pro výpočet základní částky pokuty, jelikož tato hodnota odráží pro každý zúčastněný podnik význam jeho účasti na protiprávním jednání v souladu s bodem 13 pokynů z roku 2006, který umožňuje použít jako výchozí bod pro výpočet pokut částku, která odráží hospodářský význam protiprávního jednání a váhu účasti podniku v tomto jednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2013, Team Relocations a další v. Komise, C-444/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:464, bod 76).
- 73 Proto, jelikož je nesporné, že základní částka pokuty uložené navrhovatelce byla určena podle hodnoty tržeb uskutečněných navrhovatelkou na území Rakouska, mohl Tribunál v bodech 186 a 187 a v bodech 259 a 260 napadeného rozsudku určit vyšší koeficientů „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“ na 15 % této hodnoty, aniž by porušil zásadu rovného zacházení.

- 74 Ačkoli z výše uvedeného vyplývá, že odůvodnění Tribunálu v bodech 186 a 187 a bodech 259 a 260 napadeného rozsudku je stíženo nesprávným právním posouzením, je namíste připomenout, že i když odůvodnění rozsudku Tribunálu vykazuje porušení unijního práva, ale jeho výrok se jeví jako opodstatněný z jiných právních důvodů, nemůže takové porušení vést ke zrušení tohoto rozhodnutí a je třeba odůvodnění nahradit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. června 1992, *Lestelle v. Komise*, C-30/91 P, EU:C:1992:252, bod 28, a ze dne 9. září 2008, *FIAMM a další v. Rada a Komise*, C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 187 a citovaná judikatura).
- 75 Jak vyplývá z odůvodnění uvedeného v bodech 68 až 73 tohoto rozsudku, je třeba nahradit odůvodnění přijaté Tribunálem, jak tomu je v projednávané věci.
- 76 Druhý důvod kasačního opravného prostředku je tedy třeba zamítnout v rozsahu, v němž je vytýkáno Tribunálu, že se dopustil nesprávného právního posouzení a zejména že porušil zásady proporcionality a rovného zacházení z důvodu, že tím, že Tribunál neuplatnil vůči navrhovatelce nižší koeficienty „závažnost protiprávního jednání“ a „dodatečná částka“, než uplatnil na podniky, jejichž účast na protiprávním jednání byla závažnější, nebylo v napadeném rozsudku přihlédnuto k nižší závažnosti účasti navrhovatelky na protiprávním jednání.
- 77 Pokud jde o část důvodu kasačního opravného prostředku vycházející z toho, že Tribunál nesplnil povinnost uvést odůvodnění a porušil zásadu ochrany legitimního očekávání tím, že v bodě 183 napadeného rozsudku rozhodl, že se Komise neodchýlila od metody výpočtu výše pokuty stanovené v pokynech z roku 2006, je třeba uvést, že Tribunál v bodech 169 a 170 napadeného rozsudku obecně popsal tuto metodu a v bodech 172 až 174 uvedeného rozsudku popsal její použití Komisí v projednávaném případě.
- 78 Tato část důvodu kasačního opravného prostředku tedy nemůže obstát.
- 79 Konečně pokud jde o část důvodu kasačního opravného prostředku vycházejícího z toho, že Tribunál nepřihlédl k existenci polehčující okolnosti ve smyslu bodu 29 třetí odrážky pokynů z roku 2006, a sice k menší závažnosti účasti navrhovatelky na protiprávním jednání, než jaká byla závažnost účasti ostatních účastníků, je nesporné, že společnost *Laufen Austria* se dovolávala omezené povahy své účasti na konstatovaném protiprávním jednání.
- 80 Podle bodu 29 pokynů z roku 2006 měla navrhovatelka za účelem získání nároku na snížení pokuty z důvodu takových polehčujících okolností prokázat, že se ve skutečnosti vyhýbala provádění dotčených protiprávních dohod tím, že se chovala na trhu konkurenčním způsobem, tedy měla poskytnout důkaz, který navrhovatelka nepředložila, jak konstatoval Tribunál v bodě 191 napadeného rozsudku.
- 81 V každém případě nemůže být takové posouzení důkazů, s výhradou případu jejich zkreslení, ke kterému v projednávaném případě nedošlo, zpochybnováno v rámci kasačního opravného prostředku (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. ledna 2011, *MediaSaturn-Holding v. OHMI*, C-92/10 P, nezveřejněný, EU:C:2011:15, bod 27; ze dne 10. července 2014, *Řecko v. Komise*, C-391/13 P, nezveřejněný, EU:C:2014:2061, body 28 a 29, a ze dne 20. ledna 2016, *Toshiba Corporation v. Komise*, C-373/14 P, EU:C:2016:26, bod 40).
- 82 Z toho vyplývá, že část důvodu kasačního opravného prostředku týkající se přezkumu polehčujících okolností Tribunálem ve smyslu bodu 29 třetí odrážky pokynů z roku 2006 musí být zamítnuta.
- 83 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že je třeba druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

K vrácení věci Tribunálu

- 84 Jestliže Soudní dvůr zruší rozhodnutí Tribunálu, může podle čl. 61 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Tribunálu k rozhodnutí.
- 85 Jelikož v projednávaném případě Soudní dvůr nedisponuje obratem společnosti Laufen Austria za rok předcházející spornému rozhodnutí, nedovoluje soudní řízení ve věci rozhodnout. Proto je třeba věc vrátit Tribunálu.

K nákladům řízení

- 86 Vzhledem k tomu, že věc musí být vrácena Tribunálu, je třeba stanovit, že o nákladech řízení souvisejících s tímto kasačním opravným prostředkem bude rozhodnuto později.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 16. září 2013, Laufen Austria v. Komise (T-411/10, EU:T:2013:443), se zrušuje.**
- 2) **Věc se vrací Tribunálu Evropské unie, aby rozhodl o návrhu na snížení uložené pokuty, který podala společnost Laufen Austria AG.**
- 3) **O nákladech řízení bude rozhodnuto později.**

Podpisy.